

Indenrigs- og boligminister Christian Rabjerg Madsens talepapir

Anledning	Samrådsspørgsmål M
Dato / tid	20. september 2022 kl. 15
Sted	Indenrigs- og Boligudvalget
Talens varighed	Ca. 10 minutter

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for ordet.

Som spørgsmålet er stillet, kan man få det indtryk, at Ankestyrelsens gennemslagskraft kan måles i, om styrelsen anvender sanktioner over for kommunerne. Det mener jeg ikke er rigtigt. Det kommer jeg tilbage til.

[Rammerne for besvarelsen]

Samrådsspørgsmålet vedrører både Ankestyrelsen som klagemyndighed og som kommunal tilsynsmyndighed.

Jeg vil derfor først redegøre for Ankestyrelsens forskellige funktioner og reaktionsmuligheder som henholdsvis klagemyndighed og tilsynsmyndighed.

Jeg skal i den forbindelse nævne, at Ankestyrelsens rolle som klageinstans hører under Social- og Ældreministeriet, der også har det organisatoriske ansvar for Ankestyrelsen. Jeg har derfor indhentet oplysninger fra både Ankestyrelsen og Social- og Ældreministeriet for at kunne give så fyldestgørende et svar som muligt.

Som indenrigs- og boligminister vil jeg dog primært fokusere på Ankestyrelsens rolle som kommunal tilsynsmyndighed, der hører under mit område.

Så vidt rammerne for besvarelsen.

[Ankestyrelsens rolle som klagemyndighed]

Ankestyrelsen spiller en central rolle for at sikre retssikkerheden for borgerne. Som klageinstans træffer Ankestyrelsen afgørelse

om at stadfæste, hjemvise eller ændre kommunernes afgørelser i konkrete borgersager.

Ankestyrelsen kan i rollen som klageinstans ikke udstede bøder eller på anden måde sanktionere en kommune. Ankestyrelsen har derimod nogle sanktionsmuligheder som tilsynsmyndighed. Det vil jeg komme ind på om lidt.

[Ankestyrelsens rolle som tilsynsmyndighed]

Udover at være klageinstans i forhold til borgernes konkrete sager, varetager Ankestyrelsen også det almindelige statslige tilsyn med kommunerne.

Tilsynet er et retligt tilsyn. Det betyder, at tilsynet kun kan tage stilling til, om kommunerne overholder lovgivningen. Men ikke, om kommunen handler rimeligt eller hensigtsmæssigt. Det skyldes hensynet til kommunernes selvstyre.

Tilsynet kan heller ikke behandle forhold, som en klagemyndighed kan se på. Derfor kan tilsynet ikke gå ind i en kommunes konkrete

afgørelse om eksempelvis støtte til et barn med handicap. Det hører under Ankestyrelsens kompetence som klagemyndighed.

[Tilsynets reaktionsmuligheder]

Når det kommunale tilsyn bliver bekendt med oplysninger, der kan give anledning til at rejse en tilsynssag, foretager tilsynet typisk en høring af den relevante kommune.

Det sker i de tilfælde jævnligt, at kommunen selv retter ind allerede i den forbindelse. Så er der ikke behov for, at Ankestyrelsen rejser en tilsynssag.

I andre tilfælde vil tilsynet afgive en vejledende udtalelse om, hvad der er gældende ret på området, og om kommunens handlinger eller undladelser er lovlige. Ankestyrelsen kan bede kommunen om at genoptage sagen og fortælle kommunen, hvad den har pligt til at gøre efter lovgivningen.

Hvis det ikke er nok med en vejledende udtalelse, har tilsynet også nogle sanktionsmuligheder, sådan som der henvises til i spørgsmålet.

Den vigtigste sanktion er tvangsbøder. Tvangsbøder er dagbøder, som det enkelte, ansvarlige kommunalbestyrelsesmedlem skal betale, indtil der er rettet op på de ulovlige forhold. Tvangsbøder kan anvendes, hvis der er tale om en klar ulovlighed, og hvis sanktionen er nødvendig frem for mindre indgribende reaktioner. Der gælder med andre ord et proportionalitetsprincip.

Lad mig sige det med det samme. Det har i rigtig mange år ikke været nødvendigt for tilsynet at anvende tvangsbøder. Det skyldes, at kommunerne selv retter ind.

Tvangsbøder er ikke en straf, men et redskab, der har til formål at tvinge kommunerne til at gøre det, som kommunen har pligt til efter lovgivningen.

Tvangsbøder kan også bruges, hvis Ankestyrelsen som klagemyndighed har omgjort en konkret sag, og kommunen ikke retter sig efter Ankestyrelsens afgørelse. Det er den såkaldte fagedfunktion, der betyder, at Ankestyrelsen som tilsynsmyndighed kan gennemtvinge klagemyndighedens afgørelse.

[Ankestyrelsens arbejde i praksis – synergi mellem klagesager og tilsyn]

I praksis er der et formaliseret samarbejde mellem Ankestyrelsens klagesagsbehandling og tilsynet.

Ankestyrelsen følger for eksempel systematisk op, når styrelsen bliver opmærksom på, at en kommune endnu ikke har efterlevet en afgørelse fra Ankestyrelsen.

Hvis kommunen ikke reagerer, eller hvis der er oplysninger, der indikerer, at kommunen ikke vil efterleve Ankestyrelsens afgørelse, så vil Ankestyrelsen efter omstændighederne oplyse

kommunen om muligheden for at pålægge tvangsbøder. Man ”rasler med sablen”. Og det vil i almindelighed være nok.

Hvis kommunen fortsat ikke efterlever afgørelsen, vil Ankestyrelsens tilsynskontor overtage sagen for om nødvendigt at gennemtvunge efterlevelsen ved at pålægge de ansvarlige kommunalbestyrelsesmedlemmer tvangsbøder.

Tilsynet bruger også sin viden fra det formaliserede samarbejde med klagemyndigheden til at holde øje med, om der er anledning til at rejse en tilsynssag om lovligheden af generelle kommunale beslutninger, retningslinjer eller praksis på baggrund af mønstre, tendenser eller afvigelser i data.

Jeg vil her gentage, at tilsynet er et retligt tilsyn.

Det betyder, at tilsynet som udgangspunkt ikke har kompetence til at gribe ind overfor dårlig kvalitet i kommunernes sagsbehandling. Det gælder f.eks. manglende sagsoplysning, der medfører høje omgørelsesprocenter på handicapområdet.

Når tilsynet skal beslutte, om der er anledning til at indlede en undersøgelse af en sag, lægger tilsynet blandt andet vægt på, om der er tale om en generel fejlagtig praksis i kommunen, om der kan være tale om en bevidst ulovlig beslutning eller undladelse, eller om der er tale om en ulovlighed af et vist omfang på grund af antallet af berørte borgere eller antallet af omfattede kommuner.

[Omgørelsesprocenter og initiativer i forhold til forbedring af kvaliteten i kommunernes sagsbehandling]

Når alt dette er sagt, så giver det høje antal af sager på socialområdet, hvor Ankestyrelsen hjemviser eller ændrer kommunens afgørelse – altså omgørelsesprocenten – anledning til bekymring. Og det har den gjort over en årrække.

Det er dog væsentligt at holde fast i, at omgørelsesprocenten kun siger noget om de sager, der er blevet påklaget til Ankestyrelsen. Kommunerne træffer utroligt mange afgørelser, hvor borgeren ikke klager. Der kan derfor ikke direkte fra omgørelsesprocenten

udledes noget om den generelle kvalitet af kommunernes sagsbehandling.

Uanset dette, arbejder vi i regeringen målrettet for, at borgeren skal have en rigtig afgørelse første gang. For at højne kvaliteten i kommunernes sagsbehandling og styrke retssikkerheden har regeringen sammen med aftalepartierne bag SSA-reserven fra sidste år – altså reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet – afsat 112 mio. kr. i perioden 2022-2025 til at styrke retssikkerheden og kvaliteten i sagsbehandlingen samt tilliden mellem borger og myndighed på handicapområdet.

Ud over de 112 mio. kr. har regeringen med aftalepartierne bag SSA-reserven fra sidste år også afsat 5 mio. kr. til en samlet retssikkerhedsundersøgelse, som skal give et billede af de områder på handicapområdet, hvor kommunerne er mest udfordrede i forhold til at overholde gældende lovgivning.

På børneområdet kan fremhæves aftalen om Børnene Først, som bl.a. med Barnets Lov vil styrke kvaliteten af kommunernes

sagsbehandling gennem afbureaukratisering, mere overskuelig lovgivning og en mere fremtrædende plads til barnets rettigheder. Aftalen om Børnene Først indeholder også en styrkelse af Ankestyrelsens kommunale tilsynsvirksomhed, hvor 3,1 mio. kr. i år og 3,2 mio. årligt fra 2023 og fremad skal styrke fokus på børne- og ungeområdet.

Det er blot eksempler på det arbejde, der er i gang for at styrke retssikkerheden.

[Opsamling i forhold til spørgsmålet]

Når jeg så skal svare på, hvad min holdning er til, at Ankestyrelsen ikke har brugt tvangsbøder over for kommunerne i de sidste ti år, må jeg sige, at jeg faktisk synes, det er godt tegn. Det fortæller mig, at Ankestyrelsen ikke har fundet det nødvendigt at gribe til sanktionsværktøjet over for en eneste kommune.

For mig er det ikke et succeskriterium, at kommunerne bliver sanktioneret. Dét, der betyder noget, er, at kommunerne rent faktisk retter ind, når Ankestyrelsen konstaterer, at kommunen

har truffet en ulovlig beslutning eller haft en ulovlig praksis på et område.

Ankestyrelsen skal naturligvis ikke lade stå til, hvis en kommune ikke lever op til den kvalitet, som borgerne har krav på. Men tilsynets mulighed for at anvende sanktioner vil sjældent være det rigtige værktøj til at imødegå problemet med.

Afslutningsvist vil jeg derfor igen fremhæve de store initiativer, der er taget, eller som er på vej på det sociale område for at styrke kvaliteten i kommunernes sagsbehandling og dermed borgernes retssikkerhed.

Forandringer skabes ikke den dag, vi afsætter midlerne eller vedtager ny lovgivning på Christiansborg. Det tager tid. Men det betyder ikke, at vi skal vende fokus væk fra retssikkerhedsområdet. Vi skal til stadighed sikre, at vi gør det bedre – og det er vi med de initiativer, som regeringen har taget, godt på vej til.

[Afrunding]

Med disse ord ser jeg frem til en god politisk drøftelse, ligesom jeg naturligvis gerne vil svare på eventuelle spørgsmål.

Tak for ordet.